

HOÀN THIỆN KHUNG PHÁP LÝ VỀ THUẾ THU NHẬP DOANH NGHIỆP BỔ SUNG THEO QUY ĐỊNH CHỐNG XÓI MÒN CƠ SỞ THUẾ TOÀN CẦU

■ TS. NGUYỄN THỊ HỒNG PHƯỚC*

Tóm tắt: Việt Nam là thành viên thứ 100 của Diễn đàn chống xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận (IF on BEPS) và cam kết thực hiện các tiêu chuẩn tối thiểu trong khuôn khổ sáng kiến chống xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận của Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD). Đến nay, Việt Nam bước đầu triển khai 02 trong số 04 quy tắc tối thiểu thông qua xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật trên cơ sở các quy định thuộc Trụ cột Hai OECD. Tuy nhiên, đối chiếu với điều kiện thực tiễn trong nước và kinh nghiệm lập pháp quốc tế, khung pháp luật hiện hành còn tồn tại một số hạn chế cần nghiên cứu, hoàn thiện. Trên cơ sở phân tích các quy định về chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu của OECD, so sánh kinh nghiệm triển khai tại Vương quốc Anh và Nhật Bản, nghiên cứu đề xuất một số khuyến nghị nhằm hoàn thiện khung pháp luật về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo cơ chế chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu tại Việt Nam.

Từ khóa: BEPS, chống xói mòn, thuế toàn cầu, thuế thu nhập doanh nghiệp

Nhận bài: 15/4/2026

Hoàn thành biên tập: 04/5/2026

Duyệt đăng: 08/5/2026

IMPROVING THE LEGAL FRAMEWORK FOR SUPPLEMENTARY CORPORATE INCOME TAX ACCORDING TO THE REGULATION ON PREVENTING GLOBAL TAX BASE EROSION

Abstract: Vietnam is the 100th member of the Forum on Base Erosion and Profit Shifting (IF on BEPS) and is committed to implementing the minimum standards within the framework of the OECD's initiative to combat base erosion and profit shifting. To date, Vietnam has initially implemented two of the four minimum rules through the development and improvement of its legal system based on the provisions of the OECD's Pillar Two. However, compared with domestic practical conditions and international legislative experience, the current legal framework still has some limitations that need to be studied and improved. Based on an analysis of the OECD's global base erosion prevention regulations, and a comparison of implementation experiences in the United Kingdom and Japan, this study proposes several recommendations to improve the corporate income tax legal framework in Vietnam, supplementing the mechanism of combating global base erosion.

Keywords: BEPS, erosion prevention, global tax, corporate income tax

Article received: 15/4/2026

Editing completed: 04/5/2026

Approved for publication: 08/5/2026

* Khoa Luật, Trường Đại học Sài Gòn

Đặt vấn đề

Nghị quyết số 107/2023/QH15 ngày 29/11/2023 của Quốc hội về áp dụng thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu (Nghị quyết số 107/2023/QH15) quy định tổng hợp thu nhập chịu thuế tối thiểu (IIR) và quy định thuế bổ sung tối thiểu nội địa đạt chuẩn (QDMTT). Việc thực thi triệt để các quy tắc về thuế tối thiểu toàn cầu nhằm tăng cường hợp tác quốc tế về thuế, xử lý hiệu quả các hành vi trốn thuế, tránh thuế của các tập đoàn đa quốc gia. Tuy nhiên, kinh nghiệm quốc tế cho thấy, một số quốc gia đã thực thi trước Quy tắc QDMTT và/hoặc Quy tắc IIR, còn quy tắc lợi nhuận chịu thuế dưới mức tối thiểu (UTPR) thường có hiệu lực muộn hơn¹ và hiện nay, cộng đồng quốc tế nhất trí lộ trình tiếp theo cho gói quy tắc thuế tối thiểu toàn cầu². Tại Việt Nam, Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025 (có hiệu lực từ ngày 01/10/2025) chỉ quy định về khấu trừ số thuế thu nhập doanh nghiệp phải nộp tại Việt Nam nếu doanh nghiệp phải nộp thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung về tổng hợp thu nhập chịu thuế (IIR), đối với Quy tắc về lợi nhuận chịu thuế dưới mức tối thiểu (UTPR) và Quy tắc về thuế khấu trừ tại nguồn tối thiểu (STTR) chưa được quy định cụ thể. Vì vậy, việc nghiên cứu hoàn thiện pháp luật là hết sức cần thiết và cần có lộ trình phù

hợp nhằm thực thi các cam kết về chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu tại Việt Nam.

1. Quy định pháp luật quốc tế về chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu

Nghiên cứu cho thấy pháp luật quốc tế quy định về chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu như sau:

1.1. Cơ sở pháp lý chung về chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu của OECD

Diễn đàn hợp tác chung về chống xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận toàn cầu (BEPS) là sáng kiến nhằm giải quyết các chiến lược trốn thuế được các doanh nghiệp đa quốc gia sử dụng để khai thác các lỗ hổng và sự không phù hợp trong các quy định về thuế. Những chiến lược này cho phép các công ty chuyển lợi nhuận đến những nơi có mức thuế thấp hoặc không có thuế, do đó, làm xói mòn cơ sở thuế của các quốc gia nơi các hoạt động kinh tế thực sự diễn ra. Diễn đàn là một phần của khung toàn diện về BEPS của OECD, Nhóm các nền kinh tế lớn (G20), gồm hơn 145 quốc gia và khu vực pháp lý. Khung này nhằm mục đích bảo đảm lợi nhuận được đánh thuế tại nơi diễn ra các hoạt động kinh tế tạo ra lợi nhuận và nơi tạo ra giá trị³. Sáng kiến này tập trung vào việc tạo ra hệ thống thuế quốc tế công bằng và minh bạch hơn.

Sáng kiến thuế tối thiểu toàn cầu là một phần của khung bao trùm OECD/G20 về BEPS. Sáng kiến này nhằm mục đích bảo đảm các doanh

1. Peter Hongler (2024), *Treaty compatibility of the IIR and the UTPR*, *Belt and Road Initiative Tax Journal*, vol.5 No.1 2024, p.91-96.

2. OECD (2026), *International community agrees way forward on global minimum tax package*, <https://www.oecd.org/en/about/news/press-releases/2025/12/international-community-agrees-way-forward-on-global-minimum-tax-package.html>, truy cập ngày 15/4/2026.

3. OECD, *Base erosion and profit shifting (BEPS)*; OECD, *Statement by the Secretary General on International Tax Cooperation*.

ngành đa quốc gia (MNE) phải trả mức thuế tối thiểu, bất kể họ hoạt động ở đâu⁴.

Tuân theo quy tắc thuế gồm một bộ các quy tắc khác nhau áp dụng đối với các công ty có doanh thu hợp nhất trên toàn cầu hàng năm đạt mức trên 750 triệu euro (EUR), bất kể thu được ở quốc gia nào. Nội dung chính của các quy tắc gồm⁵:

(i) IIR quy định cho phép quốc gia nơi công ty mẹ đặt trụ sở được đánh thuế đối với thu nhập của các công ty con ở các quốc gia khác đang chịu thuế thực tế ở dưới mức thuế tối thiểu 15%.

(ii) UTPR quy định trong trường hợp quốc gia nơi công ty mẹ đặt trụ sở không áp dụng quy tắc IIR, thì quốc gia nơi công ty con thuộc tập đoàn đa quốc gia có quyền đánh thuế công ty con này đối với thu nhập của các công ty chi nhánh ở các quốc gia khác đang chịu mức thuế tối thiểu 15%.

(iii) QDMTT quy định các nước có mức thuế suất thuế thu nhập doanh nghiệp thực tế thấp hơn 15% được quyền ban hành quy định pháp luật để giành quyền thu thuế bổ sung theo quy định QDMTT trước các quốc gia khác (các quốc gia đang áp dụng quy định IIR và UTPR). Việc ban hành các quy định này phải bảo đảm “đạt tiêu chuẩn” theo hướng dẫn của OECD. Quy định QDMTT là công cụ bảo vệ nguồn thu cho quốc gia

nhận đầu tư, được quyền ưu tiên thu thuế trước. Các quy định IIR và quy định UTPR hướng tới giành quyền đánh thuế cho các quốc gia đi đầu tư.

(iv) STTR bảo đảm mức thuế tối thiểu đối với các khoản thanh toán xuyên biên giới có liên quan, đặc biệt có lợi cho các nước đang phát triển bằng cách cho phép họ “hoàn thuế” thu nhập bị đánh thuế dưới mức tối thiểu 9% tại khu vực pháp lý của người nhận.

Ngày 15/01/2025, OECD công bố hướng dẫn hành chính bổ sung theo các quy tắc Trụ cột Hai, gồm một số diễn biến nhằm hợp lý hóa việc quản lý thuế tối thiểu toàn cầu. Bản cập nhật đề đơn giản hóa việc tuân thủ, tăng cường tính minh bạch và bảo đảm sân chơi bình đẳng cho các MNE. Những nội dung này, gồm Báo cáo thông tin GloBE⁶ (GIR), lược đồ XML chuẩn hóa để báo cáo và hướng dẫn hành chính về tài sản thuế hoãn lại.

Thỏa thuận của Cơ quan có thẩm quyền đa phương (MCAA) tạo điều kiện thuận lợi cho trao đổi tự động dữ liệu Báo cáo thông tin GloBE giữa các khu vực pháp lý tham gia, thúc đẩy hợp tác quốc tế lớn hơn.

Các biện pháp này được thiết kế nhằm tạo ra hệ thống thuế quốc tế công bằng và minh bạch hơn, bảo đảm lợi nhuận được đánh thuế tại nơi diễn ra các hoạt động kinh tế và tạo ra giá trị.

4. OECD, *New treaty advances Pillar Two global minimum tax Subject to Tax Rule designed to protect tax bases in developing countries*; TPA Global (2025), *OECD's New Guidelines for Global Minimum Tax: Comprehensive Insights for 2025*, OECD Global Minimum Tax 2025, New Guidelines & Compliance.

5. Lê Quốc Hội, Nguyễn Xuân Hưng (2024), *Tác động của thuế tối thiểu toàn cầu đến thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam*, Tạp chí Kinh tế và Phát triển, Số 322, tháng 4/2024.

6. GIR cập nhật kết hợp phản hồi của các bên liên quan, đơn giản hóa việc tuân thủ bằng cách làm rõ nghĩa vụ báo cáo và cung cấp mẫu thông báo thân thiện với người dùng cho các nhóm MNE. Những thay đổi này nhằm mục đích hợp lý hóa việc báo cáo thuế trên khắp các khu vực pháp lý (Xem: TPA Global (2025), *OECD's New Guidelines for Global Minimum Tax: Comprehensive Insights for 2025*, OECD Global Minimum Tax 2025, New Guidelines & Compliance).

1.2. Pháp luật về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu tại Anh và Nhật Bản

Anh và Nhật Bản quy định về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu như sau:

Thứ nhất, Vương quốc Anh thực hiện các điều khoản thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo các quy tắc chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu, là một phần của khuôn khổ Trụ cột thứ hai của OECD. Các quy tắc này bảo đảm doanh nghiệp đa quốc gia lớn phải trả mức thuế tối thiểu đối với thu nhập phát sinh tại mỗi khu vực pháp lý mà họ hoạt động⁷. Nội dung chính của các điều khoản này, gồm: (i) nếu mức thuế thực tế tại một khu vực pháp lý thấp hơn mức thuế tối thiểu, thì sẽ áp dụng thuế bổ sung để đưa tổng số thuế phải trả lên mức tối thiểu; (ii) các quy tắc quy định các định nghĩa và phạm vi chi tiết để bảo đảm áp dụng thống nhất trên các khu vực pháp lý khác nhau; (iii) OECD ban hành một số bộ hướng dẫn hành chính để làm rõ việc áp dụng các quy tắc này, gồm xử lý các khoản nợ thuế hoãn lại, phân bổ lợi nhuận và thuế.

Các biện pháp này được xây dựng để ngăn chặn tình trạng xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận của các tập đoàn đa quốc gia, bảo đảm phân phối công bằng hơn doanh thu thuế trên toàn cầu.

Thứ hai, Nhật Bản thực hiện một số biện pháp để giải quyết tình trạng chống xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận như một phần của sáng kiến toàn cầu do OECD hướng dẫn. Các biện pháp này,

gồm: (i) quy định về công ty nước ngoài được kiểm soát: quy định này nhằm mục đích ngăn chặn các công ty Nhật Bản chuyển lợi nhuận sang các khu vực pháp lý có mức thuế thấp bằng cách đánh thuế thu nhập của các công ty con nước ngoài theo một số điều kiện nhất định; (ii) quy định về giá chuyển nhượng: quy định này bảo đảm rằng giao dịch giữa các thực thể liên quan được thực hiện theo giá thị trường, ngăn chặn việc chuyển lợi nhuận thông qua việc thao túng giá; (iii) giới hạn khấu trừ lãi suất: Nhật Bản đưa ra các quy tắc để hạn chế khả năng khấu trừ chi phí lãi suất nhằm ngăn chặn các khoản thanh toán lãi suất quá mức cho các bên liên quan tại các khu vực pháp lý có mức thuế thấp; (iv) quy tắc không khớp lai: quy tắc này giải quyết tình trạng không khớp trong cách xử lý thuế giữa các khu vực pháp lý khác nhau có thể dẫn đến tình trạng không đánh thuế hai lần hoặc khấu trừ hai lần chi phí; (v) quy định về công bố bắt buộc: quy định này yêu cầu người nộp thuế và cố vấn phải tiết lộ các thỏa thuận lách thuế cho cơ quan thuế.

Những điều khoản này là một phần trong cam kết của Nhật Bản đối với Kế hoạch hành động BEPS của OECD, nhằm bảo đảm rằng lợi nhuận được đánh thuế tại nơi thực hiện các hoạt động kinh tế tạo ra lợi nhuận và nơi tạo ra giá trị⁸.

2. Thực trạng khung pháp lý về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu tại Việt Nam

Việt Nam nội luật hóa các quy định của OECD

7. OECD, *Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two)*.

8. Tax Foundation, *Anti-Base Erosion Provisions and Territorial Tax Systems in OECD Countries*.

nhằm bảo đảm quyền đánh thuế tối thiểu toàn cầu tại Việt Nam thông qua việc ban hành Nghị quyết số 107/2023/QH15, áp dụng từ năm tài chính 2024⁹. Theo khoản 1 Điều 3 Nghị quyết số 107/2023/QH15, quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu là các quy định tại Nghị quyết này và các quy định của Chính phủ phù hợp với bộ quy định về thuế tối thiểu toàn cầu của Diễn đàn hợp tác chung về chống xói mòn cơ sở thuế và chuyển lợi nhuận toàn cầu mà Việt Nam là thành viên.

Nhìn chung, Việt Nam khẳng định quyền đánh thuế bổ sung qua xây dựng khung pháp lý nhằm thực thi các cam kết quốc tế về thuế tối thiểu toàn cầu, bảo đảm quyền thu thuế, thúc đẩy hội nhập và cải cách hệ thống thuế.

Tuy nhiên, tại khoản 5 Điều 3 Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025 xác nhận doanh nghiệp phải nộp thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung về tổng hợp thu nhập chịu thuế tối thiểu (IIR) theo quy định của pháp luật về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung phải nộp được trừ vào số thuế thu nhập doanh nghiệp phải nộp tại Việt Nam¹⁰. Điểm c khoản 2 Điều 12 Nghị định số 320/2025/NĐ-CP ngày 15/12/2025 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp để tổ chức, hướng dẫn thi hành Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp (Nghị định số 320/2025/NĐ-CP)

quy định, đối với doanh nghiệp là công ty mẹ có số thuế được phân bổ từ số thuế bổ sung của đơn vị hợp thành chịu thuế suất thấp theo Nghị quyết số 107/2023/QH15 thì số thuế được phân bổ được trừ vào số thuế thu nhập doanh nghiệp phải nộp theo pháp luật thuế thu nhập doanh nghiệp của Việt Nam. Việc bù trừ được thực hiện vào kỳ tính thuế mà doanh nghiệp kê khai và nộp thuế theo quy định tại Nghị quyết số 107/2023/QH15. Như vậy, Nghị định số 320/2025/NĐ-CP không quy định cách tính thuế bổ sung mà quy định về quyền lợi của doanh nghiệp được khấu trừ số thuế bổ sung đã nộp, nhằm bảo đảm công bằng và tránh đánh thuế trùng hai lần trên cùng một nguồn thu nhập từ nước ngoài. Tuy nội dung này được xem như đồng bộ hóa nghĩa vụ thuế tối thiểu toàn cầu với nghĩa vụ thuế thu nhập doanh nghiệp thông thường, nhưng còn bị tách rời về bản chất pháp lý. Việc thiếu thống nhất trong chính sách và hạn chế của pháp luật Việt Nam đặt ra nhiều thách thức.

3. Một số khuyến nghị, đề xuất

Để giải quyết các thách thức tồn tại, nghiên cứu cho rằng việc hoàn thiện khung pháp lý về thuế thu nhập bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu, Việt Nam nên thực hiện các giải pháp sau:

Thứ nhất, xem xét giá trị ràng buộc của các quy tắc thuế tối thiểu toàn cầu.

9. Nghị định số 236/2025/NĐ-CP ngày 29/8/2025 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Nghị quyết số 107/2023/QH15 (có hiệu lực từ ngày 15/10/2025, áp dụng cho năm tài chính 2024).

10. Trước đó, dự thảo Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp (sửa đổi) đề xuất bổ sung Chương IV gồm 05 điều nhằm thực thi triệt để các quy tắc về thuế tối thiểu toàn cầu (Xem: Báo cáo số 641/BC-CP ngày 13/10/2024 của Chính phủ về việc chỉnh lý, hoàn thiện dự án Luật Thuế Thu nhập doanh nghiệp (sửa đổi); Bích Lan, Nghĩa Đức, *Tiếp tục hoàn thiện dự án Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp (sửa đổi) để trình Quốc hội vào thời điểm thích hợp khi đủ điều kiện*, <https://noidung.quochoi.vn/pages/tim-kiem.aspx?ItemID=90643>, truy cập ngày 15/4/2026).

Thuế tối thiểu toàn cầu không chỉ là thách thức lớn về tuân thủ đối với các MNE, mà còn ảnh hưởng về mặt pháp lý đối với các quốc gia thành viên và vấn đề đặt ra là giá trị ràng buộc của các quy tắc. Theo nguyên tắc thu thuế bổ sung của Trụ cột Hai được công bố đối với các nước thành viên BEPS, đây không phải là cam kết quốc tế có tính ràng buộc pháp lý và không bắt buộc phải áp dụng. Quy định của GloBE nhằm làm cho các MNE chuyển lợi nhuận và doanh thu thuế sang các khu vực pháp lý có thuế thấp hoặc không có thuế trở nên kém hấp dẫn, vì các quy tắc của GloBE loại bỏ lợi thế về thuế của bất kỳ quốc gia nào có thuế suất dưới 15% có nguy cơ mất doanh thu cho một quốc gia khác. Mặc dù việc thực hiện quy định của GloBE không phải là bắt buộc, thế nhưng, vấn đề này đi kèm với rủi ro nếu một quốc gia từ bỏ thuế suất dưới 15% làm cho quốc gia khác tăng thêm thuế. Vì vậy, các quốc gia có thể áp dụng cơ chế thuế QDMTT để giảm thiểu ảnh hưởng của Trụ cột Hai. Khi đó, các nước nhận đầu tư được quyền ưu tiên thu thuế QDMTT trước khi nước đầu tư áp dụng thuế tối thiểu 15% như tại Anh, Nhật Bản.

Thứ hai, xác định thứ tự các quy tắc thuế tối thiểu toàn cầu.

Điều 4 và Điều 5 Nghị quyết số 107/2023/QH15 quy định về QDMTT và IIR với thuế suất tối thiểu là 15%. Trong khi Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025 áp dụng từ kỳ tính thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025, thuế suất thuế thu nhập doanh nghiệp phổ thông là 20%, trừ trường hợp

áp dụng mức thuế suất 15%, 17% và đối tượng ưu đãi về thuế suất. Các doanh nghiệp thuộc diện ưu đãi được hưởng mức thuế suất thấp hơn 15% (cụ thể là 10%)¹¹. Như vậy, việc tính thuế thu nhập doanh nghiệp theo Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025 vẫn diễn ra song song và độc lập với việc tính toán số thuế bổ sung để đạt mức 15%. Doanh nghiệp thuộc diện ưu đãi thuế thu nhập doanh nghiệp, được hưởng thuế suất ưu đãi thấp hơn 15%, nhưng nếu là người nộp thuế theo khoản 1 Điều 2 Nghị quyết số 107/2023/QH15 thì phải nộp thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo chuẩn 15%. Quy định này làm cho hoạt động ưu đãi, thu hút vốn nước ngoài trở nên kém hấp dẫn, đòi hỏi Việt Nam cần xác định thứ tự các quy tắc thuế tối thiểu toàn cầu trong quá trình hoàn thiện khung pháp lý về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung. Theo đó, thứ tự các quy tắc GloBE sẽ áp dụng: (i) nếu một quốc gia áp dụng QDMTT và có thu nhập thuế thấp phát sinh trong quốc gia của mình, quốc gia đó sẽ có quyền chính để áp dụng thuế bổ sung đối với lợi nhuận vượt mức của nhóm MNE để đưa mức thuế đối với những khoản lợi nhuận đó lên mức tối thiểu 15%; (ii) nếu một quốc gia không có QDMTT, nghĩa vụ nộp thuế bổ sung sẽ được áp dụng cho công ty mẹ cuối cùng của nhóm MNE theo IIR; (iii) khi IIR không thể áp dụng cho thu nhập chịu thuế thấp của quốc gia, thuế bổ sung sẽ được thu bởi tất cả quốc gia đã triển khai UTPR¹².

Bên cạnh đó, kinh nghiệm quốc tế cho thấy,

11. Khoản 1, khoản 2 Điều 13 Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2025.

12. Sa'id Ahmed, Fatimad (2024), *A Brief Overview of the Global Anti-Base Erosion Rules: Implications and Policy Options Available for Countries* (February 15, 2024), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4926277,

Vương quốc Anh ban hành các đạo luật tài chính năm 2023 và năm 2024 để thực thi các điều khoản về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo các quy tắc chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu¹³; hay Indonesia ban hành Luật Hải hòa hóa các quy định về thuế (Luật HPP) quy định thỏa thuận thuế với các quốc gia hoặc vùng lãnh thổ đối tác, cả song phương và đa phương; thỏa thuận này phải trong khuôn khổ tránh đánh thuế hai lần và ngăn ngừa trốn thuế, tạo tiền đề cho việc áp dụng Trụ cột Hai thuế tối thiểu toàn cầu¹⁴. Vì vậy, Việt Nam cần tiếp tục điều chỉnh chính sách, trước hết, cần xác định thứ tự các quy tắc bảo đảm phù hợp với các quy tắc chung của thuế tối thiểu toàn cầu; sau đó, cần bảo đảm tính thống nhất điều chỉnh chung quy định về thuế tối thiểu toàn cầu trong Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp¹⁵ nhằm tạo môi trường thu hút ngày càng nhiều dự án có vốn đầu tư nước ngoài quy mô lớn cũng như hạn chế các rào cản về kỹ thuật.

Thứ ba, làm rõ các định nghĩa liên quan thuế tối thiểu toàn cầu.

Khung pháp lý về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung của Việt Nam hiện hành chưa bao quát đầy đủ các thuật ngữ đặc thù của Bộ quy tắc GloBE do OECD ban hành. Điều 3 Nghị quyết số 107/2023/QH15 có quy định nhưng chưa làm rõ thế nào là doanh thu hợp nhất toàn cầu. Khoản

1 Điều 2 Nghị quyết số 107/2023/QH15 quy định người nộp thuế là đơn vị hợp thành của tập đoàn đa quốc gia có doanh thu trong báo cáo tài chính hợp nhất của công ty mẹ tối cao ít nhất 02 năm trong 04 năm liền kề trước năm tài chính tương đương 750 triệu EUR trở lên. Doanh thu tương đương 750 triệu EUR trở lên được xác định theo doanh thu hợp nhất của công ty mẹ tối cao và được xác định trong một số trường hợp cụ thể. Nghị định số 236/2025/NĐ-CP ngày 29/8/2025 của Chính phủ hướng dẫn Nghị quyết số 107/2023/QH15 cũng chỉ xác định trường hợp tập đoàn đa quốc gia mới thành lập có thời gian hoạt động ít hơn 04 năm trước năm tài chính xác định nghĩa vụ thuế, nếu có ít nhất 02 năm có doanh thu năm trong báo cáo tài chính hợp nhất của công ty mẹ tối cao tương đương 750 triệu EUR trở lên thì đơn vị hợp thành của tập đoàn đa quốc gia đó là người nộp thuế, mà chưa làm rõ doanh thu hợp nhất toàn cầu bao gồm những khoản thu nào (từ hoạt động kinh doanh hoặc thu nhập khác).

Phạm vi quy định của GloBE xác định các đối tượng và loại thu nhập sẽ phải tuân theo quy định. Đối tượng cấu thành là thành viên của một tập đoàn MNE có doanh thu hàng năm từ 750 triệu EUR trở lên trong báo cáo tài chính hợp nhất của công ty mẹ cuối cùng trong ít nhất 02 trong 04 năm ngay trước năm

truy cập ngày 15/4/2026.

13. Xem tại: <https://www.legislation.gov.uk>, truy cập ngày 15/4/2026.

14. Trung tâm WTO, *Thuế tối thiểu toàn cầu: Các quốc gia tương đồng Việt Nam áp dụng như thế nào*, <https://trungtamwto.vn/hiiep-dinh-khac/24602-thue-toi-thieu-toan-cau-cac-quoc-gia-tuong-dong-viet-nam-ap-dung-the-nao>, truy cập ngày 15/4/2026.

15. Điều 8 Nghị quyết số 107/2023/QH15 ngày 29/11/2023 của Quốc hội về áp dụng thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu.

tài chính. Ngưỡng 750 triệu EUR nhằm mục đích giảm thiểu việc tuân thủ và chi phí hành chính khi áp dụng và thực hiện mức thuế tối thiểu toàn cầu. Hơn nữa, ngưỡng tương tự được sử dụng theo hành động BEPS cũng được sử dụng cho các nhóm MNE để hạn chế chi phí gia tăng liên quan đến giới thiệu các quy tắc toàn cầu và giúp cơ quan thuế dễ dàng theo dõi việc tuân thủ các quy tắc dựa trên các hệ thống thu thập và trao đổi thông tin hiện có. Khi một tập đoàn MNE có doanh thu được báo cáo là 750 triệu EUR trở lên trong ít nhất hai năm tài chính trong giai đoạn bốn năm ngay trước năm tài chính được xác định, các đối tượng cấu thành nên tập đoàn MNE sẽ nằm trong phạm vi các quy tắc GloBE. Tuy nhiên, doanh thu hợp nhất của năm hiện tại (tức là năm tài chính được xem xét) không được tính trong bốn năm, vì tập đoàn MNE vào đầu năm tài chính được xem xét, liệu có nằm trong phạm vi của các quy tắc GloBE trong năm đó hay không. Ngoài ra, đối với một nhóm mới thành lập cũng không có báo cáo tài chính trong những năm trước, năm thứ 03 sẽ được coi là năm đầu tiên áp dụng các quy tắc của GloBE.

Bên cạnh đó, Điều 4 Nghị quyết số 107/2023/QH15 chỉ xác định đối tượng chịu thuế, phương pháp và căn cứ xác định thuế QDMTT mà chưa làm rõ định nghĩa về thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung tối thiểu nội địa đạt chuẩn. Điều này gây khó khăn cho

cơ quan thực thi pháp luật thuế và đối tượng thuộc diện chịu thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung trong quá trình xác định nghĩa vụ thuế.

Thứ tư, hoàn thiện quy định về quản lý thuế tối thiểu toàn cầu.

Điều 6 Nghị quyết số 107/2023/QH15 quy định việc kê khai, nộp thuế và quản lý thuế đối với QDMTT và đối với IIR. Phương thức kê khai, nộp thuế và quản lý thuế đối với người nộp thuế thuộc đối tượng áp dụng Quy định về thuế tối thiểu toàn cầu; cơ chế trao đổi thông tin với các quốc gia, giải quyết tranh chấp có liên quan trong quá trình thực hiện bảo đảm phù hợp với quy định và các hướng dẫn của OECD, đồng thời, phù hợp với các quy định pháp luật về quản lý thuế hiện hành, pháp luật có liên quan và điều kiện thực tế tại Việt Nam¹⁶.

Việt Nam đã ký Hiệp định đa phương về hỗ trợ hành chính thuế (MAAC) ngày 22/3/2023 tại Paris và trở thành quốc gia thứ 147 tham gia¹⁷. Hiện, MAAC là văn bản đa phương toàn diện nhất quy định các hình thức hợp tác thuế, nhằm giải quyết tình trạng trốn thuế và tránh thuế¹⁸. Việc ký kết MAAC là cột mốc quan trọng trong hợp tác quốc tế, cũng là bước tiến quan trọng của Việt Nam trong tăng cường quản lý thuế và chống trốn thuế trên phạm vi toàn cầu. Theo đó, pháp luật quản lý thuế đã sửa đổi, bổ sung quy định về nguyên tắc quản lý thuế, bổ sung trách nhiệm cung cấp thông tin của

16. Mục 4 Chương II Nghị định số 236/2025/NĐ-CP ngày 29/8/2025 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Nghị quyết số 107/2023/QH15 ngày 29/11/2023 của Quốc hội.

17. Bộ Tài chính (2023), *Việt Nam ký Hiệp định đa phương về hỗ trợ hành chính thuế*, https://www.mof.gov.vn/webcenter/portal/btevn/pages_r/1/tin-bo-tai-chinh?dDocName=MOFUCM270194, truy cập ngày 15/4/2026.

18. OECD, *Convention on mutual administrative assistance in tax matters*.

người nộp thuế, nghĩa vụ đăng ký thuế, khai thuế và nộp thuế của nhà cung cấp ở nước ngoài¹⁹. Tuy nhiên, đây là vấn đề mới cả nội dung lẫn hình thức, đặc biệt là quản lý thuế tối thiểu toàn cầu. Vì vậy, Việt Nam cần tiếp tục hoàn thiện các quy định, quy chế hướng dẫn việc sửa đổi, bảo đảm thực thi hiệu quả pháp luật quản lý thuế. Cụ thể, Việt Nam cần ban hành hướng dẫn hành chính để làm rõ việc áp dụng các quy tắc này, gồm việc xử lý các khoản nợ thuế như kinh nghiệm tại Vương quốc Anh.

Kết luận

Chính sách thuế tối thiểu toàn cầu sẽ được các quốc gia thành viên BEPS tiếp tục xây dựng và hoàn thiện. Việt Nam đã xây dựng khung pháp lý áp dụng thuế thu nhập doanh nghiệp bổ sung theo quy định chống xói mòn cơ sở thuế toàn cầu, nhưng còn nhiều hạn chế, bất cập. Vì vậy, quá trình hoàn thiện cần tiến hành đánh giá tác động nhằm bảo đảm đạt tiêu chuẩn theo hướng dẫn của OECD, trước khi cho phép đưa ra các lựa chọn chính sách để bảo vệ tốt nhất cơ sở thuế trong nước □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Tài chính (2024), *Tờ trình số 184/TTr-BTC ngày 29/7/2024 về dự án Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp (sửa đổi)*.
2. Bộ Tài chính (2023), *Việt Nam ký Hiệp định đa phương về hỗ trợ hành chính thuế*, https://www.mof.gov.vn/webcenter/portal/btcvn/pages_r/1/tin-bo-tai-chinh?dDocName=MOFUCM270194 truy cập ngày 15/4/2026.
3. Lê Quốc Hội, Nguyễn Xuân Hưng (2024), *Tác động của thuế tối thiểu toàn cầu đến thu hút*

đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam, Tạp chí Kinh tế và Phát triển, số 322 tháng 4/2024.

4. Peter Hongler (2024), *Treaty compatibility of the IIR and the UTPR*, Belt and Road Initiative Tax Journal, vol.5 No.1 2024.

5. OECD, *New treaty advances Pillar Two global minimum tax Subject to Tax Rule designed to protect tax bases in developing countries*.

6. OECD, *Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two)*.

7. OECD, *Convention on mutual administrative assistance in tax matters*.

8. OECD (2026), *International community agrees way forward on global minimum tax package*, <https://www.oecd.org/en/about/news/press-releases/2025/12/international-community-agrees-way-forward-on-global-minimum-tax-package.html>, truy cập ngày 15/4/2026.

9. Tax Foundation, *Anti-Base Erosion Provisions and Territorial Tax Systems in OECD Countries*.

10. TPAGlobal(2025), *OECD's New Guidelines for Global Minimum Tax: Comprehensive Insights for 2025*, OECD Global Minimum Tax 2025, New Guidelines & Compliance.

11. Sa'id Ahmed, Fatimad (2024), *A Brief Overview of the Global Anti-Base Erosion Rules: Implications and Policy Options Available for Countries* (February 15, 2024), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4926277 truy cập ngày 15/4/2026.

19. Luật Quản lý thuế năm 2025, có hiệu lực từ ngày 01/7/2026.